

14.9.2026

Kunnan harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2026

HAKIJAN TIEDOT

Kunta: Laukaan kunta

Kunnan yhteys henkilön tiedot:

- Nimi: Maarit Kaija
- Nimike: konsernipalvelujohtaja
- Sähköpostiosoite: maarit.kaija@laukaa.fi
- Puhelinnumero: +358 40 351 8605

HAKEMUKSEN TIEDOT

A. Haettava summa, euroa: 1.115.900 euroa

B. Mikäli kunta on saanut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2025, niin sen käyttökohde:

Vuonna 2025 Laukaan kunta sai harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta 755 000 euroa. Saatu avustus käytettiin kuntaa vuonna 2025 kohdanneiden, hakemuksessa esiin tuotujen yllättävien kustannusten osittaiseen kattamiseen (monitoimihalli Hirviareenan tulo kunnan omaksi toiminnaksi yrittäjän konkurssin jälkeen, ruokapalvelukeskukseen tarvitut hankinnat uuden ruokapalvelukeskuksen rakentamisen viivästyttyä hankesuunnitelmasta tehdyn valituksen vuoksi, oppimisen tuen lainsäädäntöuudistuksen aiheuttamat, uudistukseen kohdennettua valtionosuusrahoitusta suuremmat kustannukset kunnassa, jossa on paljon lapsia ja nuoria, työllisyyden hoidon yleisen työllisyystilanteen vuoksi odotettua suuremmiksi kasvaneet kustannukset.) Kunnan tilinpäätöksessä vuoden 2025 tilikauden tulos oli saadusta harkinnanvaraisesta valtionosuudesta huolimatta -2,7 miljoonaa euroa alijäämäinen. Kunnan kumulatiivinen alijäämä vuoden 2025 lopussa oli -5,4 miljoonaa euroa.

- C. Yksilöidyt talousvaikeudet, joihin haetaan harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta sekä perustelut, jotka osoittavat em. vaikeudet poikkeukselliseksi tai tilapäisiksi. Lisäksi yksilöitynä talousvaikutusten ajankohta ja euromääräinen vaikutus kunnan talouteen.**

1. Ennustettua heikompi verotulokertymä 783.000 euroa

Yleinen heikko taloustilanne pienensi merkittävästi Laukaan kunnan verotuloja vuodelle 2026. Syksyllä 2025 tehtiin talouden tasapainottamisohjelma 2.0, jonka mukaisella talousarviollla ja taloussuunnitelmalla kunta saisi alijäämät katettua lakisääteisessä määrääjassa vuoden 2029 loppuun mennessä. Verotulojen arvioinnissa käytettiin Kuntaliiton verotuloennustekehikkoa. Välittömästi talousarvion hyväksymisen jälkeen tammikuussa vuoden 2026 verotuloennuste heikkeni 783.000 eurolla. Koska kunnan talous on alijäämäinen, kunnalla ei ole puskuria verotulojen heilahtelua varten. Laukaan kunnassa käynnistettiin välittömästi talouden tasapainottamisohjelman 3.0 laatiminen ja ohjelma hyväksyttiin valtuustossa 1.6.2026, mutta kaikkia sen toimenpiteitä ei ehditä saada täysimääräisesti voimaan vielä vuonna 2026 (mm. irtisanomisaikojen vaikutukset palkkausmenoihin).

2. Työllisyystilanteen heikkeneminen ja työttömyyden hoidon kustannusten kasvu 500.000 euroa

Yleisen heikon taloustilanteen lisäksi työttömyyden hoidon kustannukset kasvoivat vuoden 2026 aikana merkittävästi ja aiheuttivat 500.000 euron lisätalousarviotarpeen. Myös työllisyyden hoidon kustannusten kasvu huomioitiin tasapainottamisohjelman 3.0 sopeuttamistarvetta arvioitaessa, mutta yhden vuoden aikajänteellä uuden tasapainottamisohjelman säästöjä ei saada toteutumaan täysimääräisesti.

3. Kiinteistöjen myynnistä aiheutuneet pysyvien vastaavien luovutustappiot 143.800 euroa

Kunta on aktiivisesti pyrkinyt luopumaan tarpeettomaksi jäävistä kiinteistöistä ja siten pienentämään ylläpitokustannuksia. Kunta on saanut kaksi aiemmin lakkautettua koulua myytyä vuonna 2026, mutta markkinoiden ollessa hiljaiset, myyntihinnat ovat jääneet odotettua alhaisemmaksi. Ylläpitokulujen pienentämiseksi kaupat on tehty, mutta niistä aiheutuu yhteensä 143.800 euron luovutustappiot.

4. Ruokapalvelukeskuksen rakentamisen viivästyminen edelleen valituksen vuoksi 105.000 euroa

Alkuperäisessä ensimmäisessä talouden tasapainottamisohjelmassa tehdystä päätöksestä uuden ruokapalvelukeskuksen rakentamisesta ja siten ruokapalveluiden tehostamisesta valituskierte jatkuu eikä ruokapalvelukeskusta päästy edelleenkään vuonna 2026 rakentamaan. Hallinto-oikeus hylkäsi valittajien valituksen toukokuussa 2025, mutta he ovat hakeneet päätöksestä edelleen valituslupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Investoinnin viivästyminen vuoksi ruokapalveluihin jouduttiin edelleen tekemään vuonna 2026 laitekorjauksia ja -hankintoja 105.000 euroa, joita ei olisi tarvittu, mikäli uusi ruokapalvelukeskus olisi päästy rakentamaan alkuperäisessä aikataulussa.

5. Valitukset omaisuusjärjestelyitä ja omaisuudenhallintaa koskevista päätöksistä n. 700.000 euroa

Laukaan kunnassa on tehty päätös kunnan ja Vesihuolto-yhtiön välisen vesi- ja jätevesiputkien luovutusta koskeneen päätöksen vuonna 2015 tehdyn luovutuskirjan korjaamisesta vastaamaan todellista siirtynyttä putkien määrää. Päätöksestä on kuitenkin valitettu Hämeenlinnan hallinto-

oikeuteen. Samoin kunnassa on havaittu tarve tarkastella eräiden kunnan kiinteistöjen poistoajoja valtuuston vahvistaman poistosuunnitelman sisällä. Kunnanhallitus on päättänyt asiasta, mutta päätökseen on haettu muutosta. Hyödykkeiden poistoajoja ei voi muuttaa takautuvasti, joten valituksen käsittelyaika siirtää mahdollisuutta sen toimeenpanoon. Mikäli nämä kaksi päätöstä saavuttaisivat lainvoiman, niillä olisi merkittävä positiivinen vaikutus kunnan taloustilanteeseen. Kunta ei voi kuitenkaan vaikuttaa valitusprosessien käsittelyaikatauluihin. Putkikauppa aiotaan toteuttaa vailla lainvoimaa olevana, mutta tähän luonnollisesti sisältyy riski päätöksen peräännyttämisestä myöhemmin. On myös huomattava, että konsernin sisäinen kauppa ei paranna Laukaan kuntakonsernin taloudellista asemaa. Vuotta 2026 koskien muutoksenhaun vuoksi voidaan menettää poistoajojen pidentämisestä saatava helpotus 0,7 miljoonaa euroa, mikäli poistoajamuutosta ei saada toimeenpantua vuoden 2026 aikana.

Edellä mainittujen syiden, joihin kunta ei ole voinut heikon taloudellisen asemansa vuoksi etukäteen varautua, takia kunnan taloudellinen tulos on heikkenemässä vuodelle 2026 yhteensä 2.231.800 euroa. Kunta ymmärtää haettavissa olevan 10 miljoonan euron summan rajallisuuden ja hakee siksi vaikeaan taloudelliseen tilanteeseensa valtion tukea harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen muodossa 50 % edellä mainituista kustannuksista, eli 1.115.900 euroa.

D. Mikäli kunta on hakenut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2025, niin perustelut miksi kunta hakee korotusta peräkkäisinä vuosina.

Laukaan kunta on hakenut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta myös vuonna 2025 ja sitä myönnettiin 755 000 euroa. Laukaan kunnassa lasten ja nuorten osuus väestöstä on suuri ja nykyinen valtionosuusjärjestelmä ei perustu nykyisten kuntien keskeisten perustehtävien, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen, järjestämisvastuiden todellisiin kustannuksiin. Laukaan kunnassa perusopetus ja varhaiskasvatus järjestetään valtakunnallisesti vertaillen kustannustehokkaasti, mutta lasten suuri määrä ja 2010-luvulla uusittu koulu- ja päiväkotirakennuskanta aiheuttavat sen, että rahoituspohja ei riitä. Laukaan kunnan väestöllinen huoltosuhde vuonna 2025 oli 96,2, kun se Manner-Suomen kunnissa on keskimäärin 74,6. Huoltosuhdetta heikentää erityisesti lasten ja nuorten määrä. Koska kuntien nykyiset lakisääteiset ja eniten kustannuksia aiheuttavat tehtävät kohdistuvat erityisesti lapsiin ja nuoriin, Laukaan kunnan näkökulmasta valtionosuusuudistus tarvitaan mahdollisimman pikaisesti.

Poikkeuksellisten, tilapäisten hakemuksella esitettyjen vuodelle 2026 kohdistuvien talousvaikutusten lisäksi Laukaan kunnan talouden haasteita selittävät Sote-uudistukseen liittyvät valtionosuuteen vaikuttavat erät. Laukaan kunnalla on sote-erien vuoksi noin viisi kertaa suurempi menetys vuoden 2026 asukaskohteisessa valtionosuudessa (-403 €/asukas), kuin valtakunnallisesti keskimäärin (-81/asukas). Laukaan kunnan sote-erät ja niiden valtionosuusvaikutus on yhteensä – 7.615.057 euroa vuoden 2026 osalta. Sote-erät perustuvat historiallisiin kustannuksiin, joihin kunta ei voi enää vaikuttaa, joten sopeutukset joudutaan etsimään kunnan nykyisistä palveluista.

Kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän epäkohdat sekä aiempina vuosina tehdyt koulu- ja päiväkotit investoinnit ja niistä seuraava suuri poistojen ja lainanhoitokustannusten osuus talousarviossa ovat suurin syy sille, että kunta on joutunut toistuvasti hakemaan harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta.

E. Kunnan omat toimenpiteet poikkeuksellisen tai tilapäisen taloudellisen tilan korjaamiseksi (tulojen lisäykset ja menojen vähennykset, omaisuusjärjestelyt jne.)

Toteutetut toimenpiteet

1. Tasapainottamisohjelma 2024-2026, hyväksytty kunnanvaltuustossa 25.9.2023 § 37

Talouden tasapainottaminen on aloitettu ja ensimmäinen tasapainottamisohjelma 2024 -2026 (yht. 6 miljoonaa euroa pysyviä säästöä) tehty vuonna 2023. Keskeisimmät toimenpiteet:

- Kunnallisveroprosentin korotus 1,04 %-yksiköllä vuodelle 2024 – veroprosentti nyt 9,90
- Kouluverkkoselvitys – kahden koulun lakkauttaminen
- Opetusryhmien kasvattaminen, tuntikehyksen madaltaminen, sivistyksen tarvikehankintojen vähennykset
- Työpajasta (Vatti-paja) luopuminen
- Teknisten tukipalveluiden yhtiöittäminen, kunnossapidon tason lasku kiinteistöillä ja yhdyskuntatekniikassa
- Ruokapalvelukeskuksen uudistaminen aterian hinnan alentamiseksi (päättös tehty, mutta toteutusta ei ole päästy aloittamaan hallinto-oikeuteen tehdyn valituksen vuoksi)
- Hallinnon palveluiden keskittäminen
- Vapaa-aikapalvelujen ylläpidon supistaminen ja maksujen korottaminen
- Virkojen ja tehtävien yhdistely ja täyttämättä jättäminen
- Valtuuston koon pienentäminen 2025 alkaen
- Investointiohjelman karsiminen minimiin: kunnalla olisi kasvupotentiaalia, mutta sitä ei ole varaa ottaa vastaan

2. Tasapainottamisohjelma 2.0 (hyväksytty kunnanvaltuustossa 10.11.2025 § 66)

Keväällä 2025 havaittiin, etteivät suunnitellut toimet riitä tasapainottamaan taloutta. Syksyllä 2025 valmisteltiin ja päätettiin kunnan talouden tasapainottamisohjelma 2.0. Tasapainottamisohjelman säästöt tuovat sen jälkeen, kun ne on saatu täysimääräisesti toimeenpantua vuoden 2027 alusta lukien, noin 3,9 miljoonan euron säästöt vuodessa.

Tasapainottamisohjelmaan liittyivät koko kunnan ja Teknisen tukipalveluyhtiön henkilöstöä koskeneet yhteistoimintaneuvottelut, joiden seurauksena kunnasta irtisanottiin 19 henkilöä. Tukipalveluyhtiössä käynnistettiin koko yhtiön henkilöstöä koskeneet lomautukset (2 viikkoa/henkilö, toteutus porrastetusti). Sopeutukset henkilöstökustannuksista olivat yhteensä 1,95 miljoonaa euroa. Toiminnallisesti hallinto- ja hankintapalveluita organisoitiin uudelleen, henkilöstöhallintoa ja sisäistä henkilöstön tukipalvelua kevennettiin ja organisoitiin uudelleen, maaseutuhallintoa tiivistettiin, omia ei-lakisääteisiä työllisyyspalveluita vähennettiin ja kotouttamispalveluita kevennettiin ja yrityspalveluita tiivistettiin. Varhaiskasvatuksen johtamista ja hallintoa kevennettiin ja selkiytettiin. Perhepäivähoitajien määrää vähennettiin vastaamaan lapsimäärää. Kirjaston johtamisjärjestelmää tiivistettiin ja henkilöstöä vähennettiin. Opettajien ja koulunkäynninohjaajien määrää sopeutettiin laskevan lapsiluvun mukaan. Nuorisotyön

henkilöstöä vähennettiin. Teknisen palvelualan ja teknisen tukipalveluyhtiön työnjakoa tarkennettiin ja tilapalvelun henkilöstöä vähennettiin. Esihenkilötyötä tiivistettiin ruokapalveluissa. Ympäristösuojelua ja rakennusvalvontaa tiivistettiin.

Henkilöstön kulttuuri- ja liikuntaedusta luovuttiin ja erillispalkkioita karsittiin. Tehtäväkuvia ja henkilöstörakennetta tarkasteltiin.

Henkilöstöön kohdistuvien toimenpiteiden lisäksi konsernipalveluissa työkyvyn tukiohjelmistosta luovuttiin ja Kehitysyhtiön maksuosuutta pienennettiin.

Sivistyspalveluissa koulukuljetusrajaa nostettiin, oppimateriaaleista leikattiin, maksuja korotettiin ja ylläpitoa ja hankintoja rajoitettiin.

Teknisellä palvelualueella mm. hulevesimaksut otettiin käyttöön, yksityistieavustuksia pienennettiin, siivouksen, kunnossapidon ja kiinteistönhoidon palvelutasoa laskettiin.

Tasapainottamisohjelmasta 2.0 päättämisen jälkeen esiin tulleiden tulojen heikennysten vuoksi kunnassa luovuttiin lisäksi väistötiloissa toimineen kunnantalon vuokramoduuleista ja kunnanviraston henkilöstö hajasijoitettiin 1.8.2026 alkaen kunnan muihin kiinteistöihin. Säästö on vuodelle 2026 105.000 euroa ja vuodelle 2027 225.000 euroa. Samoin kansalaisopiston muuttoa perusopetuksen kanssa yhteisiin tiloihin joudutettiin tilankäyttöä tiivistämällä siten, että vuokramoduulista pystyttiin luopumaan. Säästö noin 58.000 euroa vuodessa, täysimääräisenä vuodesta 2027 alkaen.

3. Tasapainottamisohjelma 3.0 (hyväksytty kunnanvaltuustossa 1.6.2026 § 17)

Tammikuun lopussa 2026 havaittiin, että verotulojen ennustettiin putoavan niin paljon (lähes miljoona euroa), että tasapainottamisohjelman 2.0 toimenpiteet eivät riitä siihen, että alijäämät saadaan katettua määräajassa. Käynnistettiin välittömästi tasapainottamisohjelman 3.0 valmistelu.

Tasapainottamisohjelma 3.0 toimenpiteillä saavutetaan noin miljoonan euron säästö vuodelle 2026, ja yli kahden miljoonan säästöt vuodesta 2027 alkaen. Tasapainottamisohjelmaan liittyi jälleen koko kunnan ja Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:n henkilöstöä koskenee yhteistoimintaneuvottelut. Henkilöstöä irtisanottiin 11 henkilöä ja tukipalveluyhtiön lomautuksia jatketaan vuonna 2027 1-4 viikolla per työntekijä.

Konsernipalvelun tasapainottamistoimenpiteet

Konsernipalveluiden yhteisten palveluiden sopeuttamistoimenpiteenä työterveyshuollon osalta siirrytään vain lakisääteisen palvelun piiriin 1.1.2027 alkaen. Lisäksi luovutaan vakuutusmeklaripalveluista, äänestysalueita yhdistetään, lopuista henkilöstön muistamisista luovutaan, henkilöstömitoitusta karsitaan ja arkistoinnin digitointia hidastetaan.

Elinkeinopalveluissa tontinmyyntiä pyritään lisäämään, ja metsän myyntiä kasvatetaan merkittävästi. Työllisyysyksikössä nuorten valmennustoiminta ja ei-lakisääteiset työllisyyspalvelut lakkautetaan. Yrityspalvelut luopuvat asiakastietojärjestelmästä. Ostopalveluita tiivistetään entisestään. Maaseutuhallinnossa toteutuu yhden henkilön viran täyttämättä jättäminen.

Kuvatuilla toimenpiteillä saavutetaan 531.000 euron säästö vuonna 2026 ja 829.000 euron säästö vuodesta 2027 alkaen.

Sivistyspalvelun tasapainottamistoimenpiteet

Varhaiskasvatuksessa tiivistettiin ryhmäkokoja ja- jakoa kirkonkylän alueella, ja saatiin lakkautettua kaksi pientä päiväkotiyksikköä 1.8.2026 alkaen. Toinen päiväkoti toimi vuokratiloissa, joten vuokrasopimuksen irtisanomisesta saatiin säästö heti päiväkodin sulkemisesta alkaen. Toisen päiväkodin tyhjilleen jäänyt kiinteistö on parhaillaan toisen kerran myynnissä, sillä ensimmäisellä myyntikierroksella ei saatu päiväkodin sijainti Kirkonkylällä huomioiden riittävän taseisia tarjouksia.

Perusopetuksessa lopetettiin erityisopetuksen erillinen koordinointi ja korotettiin iltapäivätoiminnan maksuja.

Järjestöavustuksia leikattiin 20 %, varhaisiän musiikkikasvatus lopetettiin ja Ala-Keiteleen musiikkiopiston aloituspaikkoja vähennettiin, liikuntapalveluita tiivistetään ja liikuntapalveluiden talvikunnossapitoa vähennetään.

Sivistyspalveluissa vuodelle 2026 kohdistuva säästö on yhteensä 339.000 euroa ja vuodesta 2027 alkaen 917.000 euroa.

Teknisen palvelualueen tasapainottamistoimenpiteet

Teknisellä palvelualueella pienennettiin Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:n palvelunostoja entisestään. Teknisen palvelualueen tilaajaorganisaatiota ja työnjakoa Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:n kanssa tarkastettiin. Myös ympäristövalvonnan päivystyksistä luovuttiin ja yksityistieavustuksia pienennettiin edelleen.

Yhteensä teknisen palvelualueen säästöt vuodelle 2026 ovat 175.000 euroa ja vuodesta 2027 alkaen 403.000 euroa.

4. Tulossa olevat ja päätetyt toimenpiteet

Kunnan leirikeskus Multamäen myynti. Lähtöhinta huutokaupassa on 0,5 miljoonaa euroa. Myynti käynnissä. Ensimmäisellä tarjouskierroksella ei saatu tarjouksia. Lisäksi edellä kuvattujen

tasapainottamisohjelmien 2.0 ja 3.0 toimenpiteet saadaan täysimääräisesti voimaan vuodesta 2027 alkaen.

5. Yhteenveto

Kunnan säästötoimenpiteet ovat olleet erittäin mittavat ja raskaat. Toiminnan riskitasoa on ollut pakko nostaa ja henkilöstön kuormittuminen on huomattavan korkealla tasolla. Useiden eilakisääteisten palveluiden poistuminen ja lakisääteisten tehtävien laatutason laskeminen vaikuttavat negatiivisesti kuntalaisiin, joiden kuntaveroprosentti on kuitenkin valtakunnallisesti tarkastellen korkea (9,9 %). Kaikista kunnan omista toimista huolimatta nykyisen valtionosuusjärjestelmän epäkohtien aiheuttamaa vajetta kunnan rahoituksessa on erittäin vaikea kattaa ottaen huomioon lasten ja nuorten tarvitsemien lakisääteisten peruspalveluiden määrä. Laukaan kunta korostaa tarvitsewansa hakemansa harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen kunnan lakisääteisistä perustehtävistä selviytymiseen. Laukaan kunta toivoo kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmään pikaista uudistusta.

F. Muut huomiot ja lisätiedot:

Aika:

Konsernipalvelujohtaja Maarit Kaija

Liitteet: Tasapainottamisohjelma 2024 – 2026, Tasapainottamisohjelma 2.0, Tasapainottamisohjelma 3.0